

ani voda,
ani mesiac

ROZPRÁVY
NAD ZENOVÝMI
PRÍBEHMI

OSHO

aní voda, aní mesiac

Osho pôsobil ako profesor filozofie na Univerzite v Džabalpure, neskôr založil vlastnú komunitu v indickom meste Púna. Tá sa zapísala do histórie ako mekka hľadačov pravdy z celého sveta, ktorí si túžili na vlastnej koži vyskúšať meditáciu a zažiť premenu seba samých. Jeho učenie ovplyvnilo milióny ľudí rôznych vekových kategórií a profesií.

OSHO

ani voda,
ani mesiac

ROZPRÁVY
NAD ZENOVÝMI
PRÍBEHMÍ

esprit

NO WATER NO MOON

Copyright © 1974, 2010 OSHO International Foundation, www.osho.com/copyrights.

Slovak edition © 2016 by Eastone Group, a.s. All rights reserved.

Original title: No Water, No Moon, by Osho; Osho International Foundation

OSHO je registrovanou značkou Osho International Foundation, www.osho.com/trademarks.

Materiál v tejto knihe je výberom z viacerých Oshových prednášok pred živým publikom. Všetky Oshove prednášky boli v úplnej podobe publikované knižne a sú tiež k dispozícii ako audionahrávky. Originálne audionahrávky a kompletný textový archív je prístupný online v OSHO Library, www.osho.com.

Z anglického originálu *Osho – No Water No Moon* preložila Monika Harmadyová.

V roku 2016 vydalo vydavateľstvo Eastone Books, Bratislava.

www.eastonebooks.com

Translation © 2016 Monika Harmadyová

Redakčné úpravy: Mgr. Alica Činčárová

Layout: Studio Eastone

Tlač: Kasico, a. s.

Všetky práva vyhradené.

Okrem použitia ukážok pre účely recenzie a kritiky žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukována ani šírená v akejkoľvek forme alebo akýmikoľvek prostriedkami bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-8109-297-8

obsah

Predhovor	VI
<i>Prvá kapitola</i> Ani voda, ani mesiac	1
<i>Druhá kapitola</i> Rozhovorom k nocľahu	25
<i>Tretia kapitola</i> Tak je to?	55
<i>Štvrtá kapitola</i> Odpoveď mŕtveho muža	73
<i>Piata kapitola</i> Zenový majster Gutei a jeho prst	95
<i>Šiesta kapitola</i> Prečo sa nepoberieš preč?	115
<i>Siedma kapitola</i> Budha s čiernym nosom	139
<i>Ôsma kapitola</i> Darca by mal byť vďačný	159
<i>Deviata kapitola</i> Budha odpovedá filozofovi	185
<i>Desiata kapitola</i> Ninakawa sa usmial	207
Doslov	229
Viac informácií	232
O autorovi	233
O meditačnom stredisku	236

predhovor

„...zen ti nikdy nič nesľubuje.
Jednoducho ti len sprostredkuje *tu* a *teraz*.“

Táto kniha je vzácna; je to poklad. Môže sa stať dialógom medzi tebou a osvieteným duchovným vodcom Oshom. Môže sa stať čímsi podivuhodným – stretnutím, zdieľaním bytia.

Osho milosrdne odhaľuje podstatu zenu v celej svojej kráse a tajuplnosti. Nepochybne si vychutnáš absurdnosti a humor, ale i nečakané prevapenia, ktoré sa v tejto knihe objavujú. Kniha je pretkaná šokujúcimi tajomstvami zenu a vtipnými pasážami, ktoré ťa vyvedú z každodenného stereotypu a poodhalia ti, kým v skutočnosti si. Osho unikátnym spôsobom, priamo i obrazne, preniká do podstaty života, lásky, smrti, meditácie a osvietenia. V zrkadle ticha medzi riadkami zhliadneš obraz seba samého.

„Meditácia otvára oči.
Meditácia znamená pozeráť sa.“

Táto kniha je vzácna; je to poklad. Je to dar vesmíru pre teba, volá ťa späť domov.

aní voda,
aní mesiac

KAPITOLA 1

K osvieteniu vždy dochádza nečakane. Nedosahuje sa postupne, pretože postupnosť prináleží mysli a osvietenie nepochádza z mysle. Merateľnosť prináleží mysli a osvietenie je za jej hranicou. Takže nemôžeš sa postupne stávať osvieteným, jednoducho sa to udeje. K osvieteniu nemôžeš dôjsť krok za krokom, žiadne kroky neexistujú. Podobá sa priepasti, buď do nej skočíš alebo nie.

Osvietenie nemôžeš dosiahnuť čiastočne, len tak trochu. Je to jeden celok – buď si v ňom alebo nie, nejestvuje v ňom postupný rast. Pamätaj na túto základnú vec: osvietenie je neroztrieštené, úplné, absolútne. Dochádza k nemu nárazovo, preto ho myseľ nikdy nedokáže obsiahnuť. Mysle je schopná porozumieť čomukoľvek, čo je rozdelené. Mysle môže pochopiť čokoľvek, čo možno dosiahnuť postupne, pretože myslieť znamená analyzovať, škatuľkovať, fragmentovať. Mysli nerobí problém porozumieť častiam, no celok jej uniká. Takže ak počúvaš myseľ, nikdy nedosiahneš cieľ.

Presne o to ide: mníška Chiyono študovala dlhé roky, a nič sa neudialo. Mysle môže študovať o Bohu, osvietení či prapodstate. Dokonca sa môže tváriť, že všetkému rozumie. No Boh nie je čosi, čo musíš pochopiť. Hoci aj vieš všetko o Bohu, nepoznáš ho. Pravé poznanie nie je „o“ niečom. Keď vyslovíš „o“, zostávaš na povrchu. Môžeš krúžiť stále dookola, no neprenikneš dovnútra kruhu.

Keď niekto povie „viem o Bohu“, hovorí vlastne, že nevie vôbec nič, pretože ako môže čokoľvek vedieť o Bohu? Boh je stred, nie okraj. Je možné vedieť veľa o hmote, pretože tá v sebe neukrýva stred, je len okrajom. Nie je možné vedieť o vedomí, nezahŕňa nikoho. Hmota je len vonkajšok, možno ju poznať. Veda je poznanie. Samotné slovo veda znamená poznanie – poznanie okraja, poznanie niečoho, čomu chýba stred. Vždy, keď sa k stredy približuješ cez okraj, minieš ho.

Musíš sa ním stať – to je jediný spôsob, ako ho poznať. O Bohu nemožno vedieť nič. Musíš len byť, totiž bytie v tomto prípade znamená poznanie. Keď je reč o Najvyššom, rozprávaním „o“ Ťom znova a znova míňame cieľ. Musíš vstúpiť dnu a stať sa celkom.

Preto Ježiš hovorí: „Boh je láska.“ Čo môžeš vedieť o láske? Svedomito študuješ, môžeš sa stať učeným človekom, no nedotkneš sa podstaty, neprenikneš hlbšie. Lásku spoznáš, len keď budeš milovať. A nielen to – lásku spoznáš, len keď sa staneš láskou. Dokonca aj milenec pominie, pretože ten tiež patrí okraju. Dvaja zamilovaní ľudia sú odrazu neprítomní. Neexistujú. Jediné, čo existuje, je láska, rytmus lásky. Môžu existovať dva póly toho rytmu, no oni v skutočnosti neexistujú. Zrodilo sa čosi mimoriadne, čosi z iného sveta. Oni pominuli.

Láska oživa, keď si vo svojom vnútri prázdny. Poznanie oživa, keď si vo svojom vnútri plný. Poznanie patrí egu a ego nikdy neprenikne do stredu, ostáva na okraji. Okraj môže poznať len okraj. Nemôžeš poznať nič zo stredu prostredníctvom ega. Ego ti umožní štúdium, urobí z teba výnimočného vzdelanca, možno aj religionistu, ozajstného znalca. Môžeš poznať všetky Vedy, Upanišády, Bibliu i Korán, a napriek tomu nevedieť nič. Ozajstné poznanie nepochádza zvonka, je to čosi, čo nadobudneš, keď prenikneš dovnútra a staneš sa celkom.

Mníška Chiyono študovala celé roky...

Mohla študovať dokonca celé životy. Ty študuješ už mnoho životov. Stále sa pohybuješ v kruhu. No ak sa niekto pohybuje v kruhu, vytvára to veľkú ilúziu – máš pocit, že napreduješ. Vždy máš pocit, že sa hýbeš vpred, no nikam nedôjdeš, pretože sa stále pohybuješ v kruhu. To isté stále dokola. Práve preto nazvali hinduisti tento svet „samsara“. Samsara znamená koleso, niečo okrúhle. Neustále sa hýbeš, no bez výsledku, hoci máš pocit, že cieľ je na dosah. „Blížim sa k cieľu, pretože mám už veľký kus cesty za sebou.“ Pohybuješ sa vo veľkom kruhu. Nikdy ho nevnímaš ako kruh, pretože z neho poznáš len časť. Takže vždy je to cesta, dráha. Práve to sa deje už mnoho životov.

Chiyono študovala a študovala, *no márne sa snažila dosiahnuť osvietenie* – nie preto, že je to ťažké, ale pretože keď ho študuješ, unikne ti celá

pointa. Si na nesprávnej ceste. Je to, akoby sa niekto snažil dostať do miestnosti cez stenu. Niežeby bolo ťažké vstúpiť dnu, no treba vojsť dverami. Cez stenu sa to zdá byť problematické, nemožné. No dá sa dostať dnu. Len si na nesprávnej ceste. Na začiatku cesty veľa ľudí kladie dôraz na štúdium, učenie sa, poznanie, informácie, filozofiu, teológiu, rôzne systémy. Začnú od „o“, potom narazia na stenu.

Ježiš hovorí: „Klopte a bude vám otvorené.“ Ty však pamätaj na to, aby si klopal na dvere. Nechod' klopať na stenu, inak ti veru otvorené nebude. Vlastne, ak zaklopeš na dvere, ak sa naozaj dostaneš do ich tesnej blízkosti, zistíš, že boli dávno otvorené. Čakali na teba. Čakali, vítali ťa, chceli ťa prijať. Čakali na teba, a ty si narážal na stenu. Čo je stena? Keď začneš klásť dôraz na štúdium a nie na číre bytie, narážaš na stenu.

Jestvuj, bud! Nezbieraj informácie. Ak chceš spoznať lásku, miluj. Ak chceš zažiť Boha, medituj. Ak chceš okúsiť nekonečno, modli sa. Hlavne bud! Nechci poznať modlitbu. Nesnaž sa zhromažďovať to, čo o nej povedali iní. Učenie nepomôže, naopak, odučenie áno. Zanechaj svoje doterajšie vedomosti, aby si mohol skutočne poznať. Zanechaj všetky informácie a spisy, zabudni na Korán či Bibliu či Bhagavadgítu, tie sú bariérami, tie tvoria stenu. Ak budeš naďalej narážať na stenu, dvere sa nikdy neotvorí, pretože neexistujú. A ľudia narážajú na Korán, narážajú na Vedy, narážajú na Bibliu – dvere zostávajú zatvorené. Pokračujú v štúdiu, neprestávajú, a tak ako mníška Chiyono, snažia sa márne. Veď ona *študovala celé roky, márne sa snažila dosiahnuť osvietenie.*

Čo je osvietenie? Je to uvedomenie si, kým si. Nijako nesúvisíš s vonkajším svetom. Nijako nesúvisíš s tým, čo hovoria iní ľudia. To je nepodstatné. Ty si predsa súčasťou toho tajomstva! Prečo prikladať taký význam Biblii, Koránu či Bhagavadgíte? Zavri oči a prenikneš do tajomstva v celej svojej nekonečnej sláve. Zavri oči a dvere sa otvoria dokorán. Si súčasťou mystéria a preto nemusíš nikoho prosiť o radu. Budeš sa veľa pýtať... a podstata ti unikne. Samotné otázky sú dôkazom toho, že si myslíš, že si sa stratil. Že zháňaš mapu. No pre vnútorný svet nejestvuje žiadna mapa – nie je potrebná, pretože nesmeruješ na neznáme miesto.

Naozaj, vôbec sa nepohybuješ. Už si tam. Si v cieli. Nie si hľadač pravdy, si osvietenie samotné. Takže čo je osvietenie? Keď hľadáš mimo seba – to nie je osvietenie, keď hľadáš vo svojom vnútri – to je osvietenie. Znamená to,

že jediný rozdiel spočíva v zameraní pozornosti. Ak sa zamieraš na vonkajší svet, si neosvietený. Ak sa zamieraš na vnútorný svet, si osvietený. Takže otázkou je len to, ktorý si vyberieš.

Kresťanský termín „obrátene“ či „konverzia“ je krásny, no uplatňuje sa hrozným spôsobom. Obrátene neznamena obrátiť hinduistu na kresťanskú vieru či kresťana na hinduistickú. Obrátene jednoducho znamená obrátiť sa. Obrátene znamená obrátiť sa k zdroju, do vlastného vnútra, potom sa skutočne obrátiš, premeniš. A tvoje vedomie môže prúdiť dvoma smermi – von či dovnútra, existujú len tieto dve možnosti prúdu tvojho vedomia. Von môže prúdiť celé veky, no nikdy nedosiahne cieľ, pretože cieľ je pri zdroji. Cieľ sa nenachádza vpredu, ale vzadu. Cieľ sa nenachádza v budúcnosti. Je tam, odkiaľ si prišiel. Cieľom je zdroj. To treba pochopiť do hĺbky. Ak sa vrátiš na začiatok, dosiahaš cieľ.

Osvietenie znamená vrátiť sa k zdroju a ten zdroj je v tvojom vnútri. Tam v tebe prúdi, pulzuje a neprestajne prekypuje život. Prečo sa obracať na iných? Študovať znamená pýtať sa iných. Chceš sa dozvedieť viac o sebe a pýtaš sa iných? To je vyslovene pochabosť. Je to nanajvýš absurdné – chcieť vedieť viac o sebe a pýtať sa iných. Študovať znamená hľadať odpoveď. Ty sám si tou odpoveďou!

*Chiyono študovala celé roky, no márne sa snažila
dosiahnuť osvietenie.*

Je to prirodzené, samozrejme. Nie je na tom nič zlé. Hľadala pravdu prostredníctvom štúdia.

Ďalej treba mať na pamäti nasledovné: tvoje bytie je život, no žiadna kniha nie je živá. Knihy sú odsúdené na to, aby boli mŕtve. Knihy sú ako mŕtvolý. Pýtaš sa mŕtvych na svoj život. Nikam to nevedie. Krišna ti veľmi nepomôže, ani Ježiš – pokiaľ sa nestaneš Krišnom či Ježišom. Otázky o živote ti nemôžu zodpovedať nebožtíci. A ak si myslíš, že nájdeš vytúženú odpoveď, tvoje zistenia ťa budú ťažiť čoraz viac, no odpoveď na tú jednu otázku zostane neznáma. To sa stáva človeku, ktorý nasáva vedomosti, je mysliteľ a filozof. Unavuje ho jeho vlastná snaha, samé slová, slová a ešte raz slová – je v nich stratený. Odpoveď tu však bola odjakživa. Jediné, čo je potrebné, je ponoriť sa do svojho vnútra.

Nie, nikto ti nedá odpoveď, ktorú hľadáš. Nechoď za ľuďmi, obráť sa na seba samého. A pokiaľ vyhľadáš duchovného vodcu, môže ti len pomôcť nájsť odpoveď v sebe samom, to je všetko. Žiaden guru ti neposkytne odpoveď ani ti neodovzdá kľúč. Môže ti len pomôcť hľadať v tvojom vnútri, nič viac, nič menej. Tam sa ukrýva kľúč, tam sa ukrýva poklad, tam sa ukrýva všetko.

Raz v noci niesla staré vedro s vodou. Ako tak kráčala, sledovala, ako sa mesiac v splne odráža na vodnej hladine vo vedre. Zrazu sa však bambusové popruhy, ktoré držali vedro pohromade, pretrhli a vedro sa rozpadlo. Voda sa vyliala, odraz mesiaca zmizol – a Chiyono dosiahla osvietenie.

Raz v noci niesla staré vedro s vodou...

Ty tiež nesieš jedno veľmi, veľmi staré vedro s vodou. To je tvoja myseľ, naplnená myšlienkami. Je to to najstaršie, čo so sebou nosíš, takmer mŕtve.

Myseľ je vždy stará, nikdy nie je nová. Ani ňou zo svojej podstaty byť nemôže, pretože súvisí s pamäťou. Ako môže byť pamäť nová? Myseľ zahŕňa všetko poznané. Ako môže byť všetko poznané nové? Myseľ zahŕňa minulosť. Ako môže byť minulosť nová? Pozri sa na svoju myseľ: všetko, čo obsahuje, je staré, mŕtve. Chvíľa, ktorú prežívaš, sa hneď stane minulosťou. Keď čosi spoznáš, hneď je to preč. Nie je to tu a teraz, všetko hneď odchádza do sveta mŕtvych.

Takže myseľ už zo svojej podstaty, myseľ ako taká, je stará. Preto sa z nej nikdy nič kreatívne nezrodí. Myseľ nemôže byť originálna, vie byť len repetitívna. Neprestajne opakuje. Môže opakovať mnohokrátym spôsobom, môže opakovať a používať nové slová, no stále ide o to isté. Myseľ nedokáže poznať a byť za jedno s ničím sviežim, mladým, novým. Kedykoľvek ťa postretne niečo svieže, mladé, nové, myseľ treba odstaviť bokom, pretože len tak ťa neoslepí minulosť, prach minulosti. Vtedy sa v tvojom zrkadle odráža to, čo je tu a teraz.

Všetko nové sa rodí z vedomia, nie z mysle. Vedomie je tvojím najvnútornejším zdrojom. Myseľ pokrýva prach, ktorý sa nakopil počas tvojich mnohých ciest, akoby si sa nikdy nekúpala. A tak neustále putuješ životom, špiny

príbúda, aj prachu je čoraz viac, no ty si sa nikdy neokúpala. Tvoja myseľ sa nikdy neokúpala. Lipneš na nej. Je celá špinavá. A akákoľvek forma meditácie je spôsobom, ako okúpať myseľ, dopriať jej vnútorný očistný kúpeľ, aby prach zišiel a skryté vedomie sa predralo na povrch a mohlo sa stretnúť s realitou.

Realita a ty ste si blízko, no k stretnutiu nedochádza, pretože medzi realitou a tebou stojí myseľ. Všetko vôkol seba vidíš cez sklíčko mysle. Všetko vôkol seba počuješ cez myseľ – a potom si takmer hluchý, takmer slepý. Ježiš hovorí svojim učeníkom: „Kto má uši, nech počúva. Kto má oči, nech sa pozerá.“ Všetci majú oči ako ty. Všetci majú uši ako ty. Ježiš však vie, ako aj ja viem, že si hluchý, že si slepý.

Vždy, keď počúvaš cez myseľ, v skutočnosti nepočúvaš, pretože myseľ interpretuje, myseľ prifarbuje, myseľ mení a zmiešava skutočnosti a všetko, čo sa k tebe dostane, je už staré. Myseľ ťa klame. Myseľ ti ponúka vlastný zmysel, vlastnú interpretáciu. Myseľ ti núka svoj komentár.

Musíš sa stať ozajstným poslucháčom... Ozajstné počúvanie znamená vedieť počúvať bez toho, aby sa o slovo hlásila myseľ. Ozajstný pozorovateľ má tiež schopnosť pozorovať svet bez toho, aby sa o slovo hlásila myseľ – pozorovať ho nezaujato, bez posudzovania, odsudzovania, jednoducho bez akéhokoľvek hodnotenia, bez jednoznačného áno či nie. Keď sa ti prihováram, už aj vidím, ako mi tvoja myseľ prítakáva na znak súhlasu či krúti hlavou na znak nesúhlasu. Hoci je to neviditeľné, ja to vidím. Možno si to neuvedomuješ, no niekedy nečujne hovoríš áno, lebo myseľ sa ujala vedenia. Inokedy zas hovoríš nie, lebo myseľ sa ujala vedenia, vstúpila do hry, zhodnotila situáciu. Zakaždým si však vedľa.

Len keď budeš počúvať, a nie súdiť, zrazu si uvedomíš, že všetkému je na vine myseľ. Je stará, na to treba pamätať, a v žiadnom prípade nemôže byť nová. Takže nikdy si nemysli, že máš originálnu myseľ. Žiadna myseľ nie je originálna, všetky sú staré, repetitívne. Preto myseľ miluje opakovanie a za každých okolností je proti všetkému novému. A keďže myseľ stojí za zrodom spoločnosti, spoločnosť je vždy proti všetkému novému. Myseľ stojí za zrodom štátu, civilizácie, morálky, tie sú proti všetkému novému.

Čokoľvek, čo vytvorí myseľ, bude vždy proti všetkému novému. Nemožno nájsť nič ortodoxnejšie než myseľ.

Myseľ nepripúšťa žiadnu revolúciu. Takže ak si myslíš, že si revolucionárom vďaka myšli, než v sebaklame. Komunista nemôže byť revolucionárom, pretože nikdy nemeditoval. Jeho komunizmus stojí na myšli. Zamenil biblie – neverí v Ježiša, verí v Marxa, alebo verí v Mao Ce-tunga, ktorý je najnovšou edíciou Marxa –, no stále verí. Je rovnako ortodoxný ako hinduista, katolík či moslim. Ortodoxia sa nemení, pretože nezáleží na tom, čomu veríš. Ortodoxia súvisí s tým, či veríš myšli, ortodoxia má priamy súvis s myšli. Myseľ je najortodoxnejšou silou na svete, a zároveň tou najkonformnejšou.

Takže čokoľvek, čo myseľ vytvorí, nemôže byť nikdy nové, vždy to bude staré. Myseľ bude vždy brojiť proti všetkému novému, vždy bude mať kontrarevolučný charakter. Preto nie je na svete iná než náboženská revolúcia, inak to ani byť nemôže. Len náboženstvo môže byť revolučné, pretože náboženstvo siaha k samotnému zdroju. Zanechá myseľ, staré vedro a odrazu je všetko nové, pretože myseľ interpretovala všetko ako staré. Zrazu si opäť dieťaťom. Pozeraš sa na svet sviežimi mladými očami, bez poznania, účinnosti. Stromy sú zrazu sviežim závanom zelene. Aj tá sa zmenila – už nie je nevýrazná, ožila. Zrazu vtáčia pieseň za oknom znie tvojim ušiam akosi lahodnejšie.

To zažívajú na vlastnej koži ľudia, ktorí vyskúšajú drogy. Presne to na drogách zaujalo Aldousa Huxleyho. Drogy oslovujú novú generáciu po celom svete. Prečo? Pretože droga na kratší či dlhší čas chemicky vyradí myseľ z bežného fungovania. Obzrieš sa vôkol seba – a všetky farby sú proste záračné. Nikdy si nič podobné nezažil. Obyčajný kvet sa stane celým vesmírom, nesie v sebe Božiu slávu. A obyčajný list v sebe ukrýva takú hĺbku, akoby sa cezeň vyjavila pravda. Všetko sa okamžite zmení. Droga však nemôže zmeniť svet, len chemicky odstaví myseľ.

Môžeš sa však od nej stať závislý – neskôr si droga podmaní aj myseľ. Len na chvíľu, zo začiatku, prvý, druhý, tretí raz môžeš myseľ oklamať chémiou. Tá si však postupne zvykne na drogu a znova prevezme velenie. Počiatočná fascinácia pomíne. Myseľ sa stáva závislou od drogy. Začína si pýtať dávku – táto požiadavka teraz pochádza z mysle. Nakoniec už nebude možné, aby si chemicky odstavil svoju myseľ. Vznikne nepríjemná závislosť. Stromy znova zovšednejú, stratia žiarivé farby a všetko bude opäť ponuré. Droga ťa zabila, no nedokázala zabiť myseľ.

Droga ti poskytne len šokovú terapiu. Predstavuje totiž šok pre chemickú rovnováhu celého tela. Počas neho sa tvoj starý pohľad na svet roztriešti. Sú v ňom trhliny, môžeš sa cez ne pozeráť, no nemôže sa to stať bežnou práxou. Nemôžeš skúšať drogu. Skôr či neskôr sa stane súčasťou mysle, myseľ prevládne. Potom je znova všetko po starom.

Len meditácia dokáže zabiť myseľ, nič iné. Meditácia je v istom zmysle samovraždou mysle, myseľ spácha samovraždu. Ak sa ti podarí odstaviť myseľ – bez chemických látok, bez akýchkoľvek fyzických prostriedkov – potom sa *ty* stávaš majstrom. A keď si ty majstrom, všetko je nové. Vždy aj bolo. Od samého počiatku až do samého konca, všetko je nové, mladé, čerstvé. K smrti v tomto svete nikdy nedochádza. Život je večný.

Raz v noci niesla staré vedro s vodou...

Ty tiež nesieš staré vedro s vodou. Myseľ je staré vedro a myšlienky sú voda. A keďže si svoje myšlienky tak veľmi ceníš, nemôže ti toto staré vedro spadnúť. Čo by sa potom stalo s tvojimi myšlienkami? Lipneš na nich, akoby boli nekonečnou studnicou potešenia, vzácnym žriedlom ticha, akoby si vďaka myšlienkam dobyl svet a našiel skryté poklady života. Nič podobné si vďaka myšlienkam nikdy nedosiahol. Jednoducho v sebe prechovávaš plánu nádej.

Čo si dosiahol skrz myšlienky? Len znepokojenie, napätie. Aj tak sa ich pridržáš v nádeji, že raz, niekedy v budúcnosti prostredníctvom myslenia spoznáš pravdu. Doteraz sa nič podobné nestalo a nestane sa to ani neskôr. Nestane sa to nikdy, pretože pravda sa nedocieli myslením. Je tam vonku. Musíš ju len hľadať. Nie je nutné premýšľať o nej. Premýšľaš, ak ju nenachádzaš, ak sa potácaš v tme. No v existencii nie je obsiahnutá temnota, existencia je číre svetlo. Nemusíš sa potácať. Zbytočne sa potácaš so zavretými očami a po rozume ti behá: „Ak sa prestanem potácať, budem stratený.“ Myslieť znamená potácať sa.

Meditácia otvára oči. Meditácia znamená pozeráť sa. Preto ju hinduisti pomenovali „daršan“, teda „pozeráť sa“ – pozeráť sa na niečo, nie premýšľať o niečom. Samotné pozeranie sa mení človeka. Ty však nosíš myšlienky v tomto starom vedre a opravuješ ho, staráš sa oň – ak sa rozpadne, čo bude s tvojimi vzácnymi myšlienkami? A pritom vôbec nie sú vzácné.

Vyskúšaj si niekedy malý experiment. Choď do svojej izby, zavri za sebou dvere a len tak si na papier spíš vlastné myšlienky – čokoľvek, čo ti príde na um. Nemeň ich, pretože ten papier nemusíš nikomu ukazovať. Len pokračuj v písaní ďalších desať minút a potom sa pozri na to, čo si napísal. Presne také je tvoje myslenie. Keď si to znova prečítaš, budeš mať pocit, že text písal nejaký šialenec. Ak ten papier ukážeš svojmu najlepšiemu priateľovi, čudne sa na teba pozrie a pomyslí si: „Ten sa asi zbláznil.“ On je však na tom rovnako. Všetci skrývame pred svetom svoje bláznovstvo. Za maskami sa ukrývajú tváre šialencov.

Prečo prikladáš taký význam premýšľaniu? Stal si sa od neho závislý – je tvojou drogou, chemickou látkou. Dobre si to zapamätaj – myslenie je návykové, je to droga. Kedykoľvek začneš premýšľať, dostávaš sa do hypnotického spánku. Preto ťa opantala závislosť – je to ako ópium. Môžeš zabudnúť na svet, starosti, povinnosti. V tvojom vnútri sa zrodí iný svet – svet snenia a premýšľania.

Dlhoroční výskumníci spánku tvrdia, že spánok je dôležitý, aby sme mohli snívať. A keď sa ich spýtaš, prečo je potrebné snívať, povedia ti, že preto, aby si si udržal psychické zdravie, pretože v snoch môžeš úplne stratiť súdnosť. Celá noc je v podstate katarziou... a katarzia je očista, uvoľnenie napätia. V snoch odhodíš zdravý rozum a ráno sa už znova môžeš správať rozumne. Celý deň sa môžeš správať rozumne, pretože máš celú noc na to, aby si sa správal nerozumne. Vedci vravia, že ak nebudeš niekoľko dní spať a snívať, zblázniš sa, pretože nedôjde ku katarzii a o slovo sa prihlási šialenstvo. Proste vybuchneš.

V noci snívaš – to je katarzia. Cez deň myslíš – to je tiež katarzia, ktorá ti pomáha k ospalosti. Je to droga. Nemusíš sa znepokojovať tým, čo sa deje navôkol. Jednoducho sa uzavrieš do seba a svojich myšlienok. Dôverne ich poznáš, naplňajú ťa spokojnosťou, sú tvojím domovom – nezáleží na tom, aký je starý a špinavý, bývaš v ňom už tak dlho, že si si zvykol. Zvykol si si na svoje väzenie. Bežne sa to stáva práve väzňom – ak strávia dlhší čas vo väzení, boja sa z neho vyjsť, boja sa slobody. Strach zo slobody sa objavuje preto, lebo tá so sebou prináša novú zodpovednosť. Nie je nič lepšie, ako oslobodiť sa od vlastnej mysle – a dosiahnuť absolútnu slobodu. Hinduisti používajú pre absolútnu slobodu termín „mokša“. Čo viac si priať – steiny väznice sa zrútia, zrazu stojíš pod nekonečnými nebesami. Do svojich

pazúrov ťa chytí strach, chceš sa vrátiť domov – do pohodlia, do bezpečia štyroch stien a plota.

Ak nie je v hre nekonečno, nebojíš sa. Nekonečno vždy vyzerá ako smrť. Zvykol si si na konečno, s jasnými hranicami a pravidlami. Preto nemôžeš opustiť svoje myšlienky, nemôžeš odhodiť vedro. Namiesto toho sa vedro neustále zväčšuje, je presne ako tvoj žalúdok, čím viac myšlienok doň vložíš, tým väčšie bude. Rozdiel však spočíva v tom, že žalúdok môže prasknúť, ak zješ priveľa jedla, no myseľ nikdy.

Bežná myseľ obsiahne všetky knižnice sveta. V tvojej malej hlave sa ukrýva sedemdesiat miliónov buniek, pričom každá z nich dokáže spracovať milión rôznych informácií. Zatiaľ nebol vynájdený žiadny počítač, ktorý by sa dal čo i len prirovnať k ľudskej myšli. Vo svojej malej hlave nosíš celý svet. A stále sa zväčšuje.

Chiyono študovala a študovala – v jej starom vedre pribúdalo vody. Nemohla dosiahnuť osvietenie, ale:

*Raz v noci niesla staré vedro s vodou. Ako tak kráčala,
sledovala, ako sa mesiac v splne odráža na vodnej
hladine vo vedre.*

Vysoko na oblohe bolo vidno mesiac v splne, odrážal sa na vodnej hladine vo vedre a ona naň hľadela. To sa deje každému. Toto nie je fikcia, nie je to ani anekdota, je to fakt – stáva sa to aj tebe. Nikdy si nevidel skutočný mesiac v splne. Ani si nemohol. Vždy hľadáš na odraz mesiaca na vodnej hladine, vo svojich myšlienkach. Tvrdia to aj hinduisti – najmä Šankara: Všetko, čo poznáš, je „májá“, teda ilúzia. Je to, akoby si sa pozeral na mesiac na vodnej hladine, na jeho odraz, nie na ten skutočný. A myslíš si, že vidíš ozajstný mesiac.

Vždy vidíš len odraz vecí. Tvoje oči ich zrkadlia, sú ako zrkadlá. Aj tvoje uši ich zrkadlia – v skutočnosti sú zrkadlami všetky tvoje zmysly. A potom je tu to najväčšie zrkadlo zo všetkých – tvoja myseľ, tiež odráža skutočnosť. Zrkadlí ju, komentuje, interpretuje. Spolu s odrazom prináša komentár. Skresľuje realitu.

Videl si už krivé zrkadlá? Nemusíš za nimi nikam chodiť, máš ich v sebe – zdeformujú čokoľvek. Čokoľvek, čo si doteraz poznal, nebol skutočný

mesiac na oblohe, pretože ako by si s týmto starým vedrom plným vody mohol hľadiť na ozajstný mesiac? Hľadiš na jeho odraz, a tento odraz je čírym klamom. Taký je význam slova májá – ilúzia. Všetko, čo poznáš, je májá, je to len zdanie, nie realita. Tá pravá skutočnosť prichádza až vtedy, keď sa vedro rozpadne – voda vytečie, odraz zmizne.

Zrazu sa však bambusové popruhy, ktoré držali vedro pohromade, pretrhli a vedro sa rozpadlo.

Stalo sa to náhle, akoby náhodou. Snaž sa porozumieť tomuto javu. Osvietenie vždy prichádza akoby náhodou, pretože sa nedá predpovedať – lebo nemôžeš zariadiť, aby k nemu došlo, nemôžeš sa postarať o to, aby sa udialo. Ak to dokážeš, nikdy nemôžeš byť za hranicou mysle. Ak to dokážeš, pôjde len o trik tvojej mysle. Mnohí ľudia sa o to pokúšajú. Robia to či ono, ženú sa za osvietením, no nie je to také jednoduché. Ak podnietiš dosiahnutie osvietenia, nemôže ťa presahovať. Ak sa pričiníš o to, aby k nemu došlo, je úplne zbytočné. Udeje sa, no nie ako dôsledok konania. Nesúvisí s tvou myslou, je to rozorvaná priepasť. Ty zrazu zmizneš a ono sa objaví. Ako si ho môžeš privodiť? Ak si ho privodíš, nikdy nezmizneš.

Keď dosiahol Siddhártha Gautama osvietenie, stal sa Budhom, bol však tým istým človekom? Nie! Nie je možné, aby osvietený človek zostal tým istým človekom. Kontinuita je prerušená – starý človek jednoducho zmizne. Na jeho mieste stojí úplne nový človek. Siddhártha Gautama, princ, ktorý opustil svoj palác, ženu aj dieťa, už nejstuje. To ego sa už vytratilo, tá myseľ sa už vytratila.

Ten starý muž je mŕtvy – staré vedro sa rozpadlo. Teraz je všetko nové, nastala zmena. Preto mu dávame nové meno, voláme ho Budha. Zanecháme jeho staré meno, pretože to patrilo inej identite, inej osobnosti, niekomu inému. To staré meno nikdy nepatrilo tomuto mužovi.

Osvietenie je jednorazový jav. Nie je nepretržité, pretože ak by bolo, mohlo by byť nanajvýš pozmenenou minulosťou. Nemôže byť absolútne nové, pretože minulosť bude pokračovať – zmenená, upravená, kde-tu s malými obmenami, v novom šate, no to staré bude pokračovať. Môže byť lepšie, no aj tak zostane staré.

Osvietenie je náhoda. Necháp ma však zle, keď hovorím, že osvietenie je náhoda, nemyslím tým, že naň máš čakať so založenými rukami. To